

Poklady Klementina

Každý návštěvník Klementina si povšimne významných oprav a úprav, které už trvají nějaký čas. Nejspíš je to důležitá plánovaná dlouhodobá investice. Přesto jsem se zastavila, když jsem slyšela u dveří knihovny: „Oni sice jakoby opravují, ale v podstatě velmi pomalu hledají poklad.“ Smích, který zazněl, naznačoval, že si dvě pracovnice knihovny dělají ze zedníků legraci. Ale fantazií obdaření zvědavci se začali dohadovat. Proč? Protože znali pražskou pověst o velkém pokladu jezuitů ukrytém ve sklepení Klementina.

V Praze mohou být poklady takřka na každém kroku. Kdo zná pověsti a věří na jejich reálný základ, ten předpokládá, že je stále co objevovat. Staví se a přebudovává za účelem vylepšení a zmodernizování domů, ale milovník záhad si říká: Co když je všechno jinak? Co když bývalí majitelé touží po navrácení objektů právě proto, že mají ve starobylých zdech ukryté dosud neobjevené úžasné poklady?

Co pověst vypráví?

Jezuité měli své sídlo v Klementinu, ale papež Klement XIV. jejich řád zrušil. Jezuité měli zkušenost, že už jednou byli vyhnáni z Čech a znovu se vrátili. Proto věřili, že se jejich brána do Čech zase jednou otevře. Proč se tedy natrvalo stěhovat? Proč na radnici odevzdat nashromážděný majetek,

pověstné jmění ve zlatě, stříbře a klenotech? Rozhodli se možná proto stejně tak, jak tvrdí pověst, že si vyberou zedníky, kteří poklady zazdí hluboko ve sklepech jejich dosavadního sídla – v Klementinu.

Jezuité prý v noci navštěvovali jednotlivé dělníky, zavázali jim oči a dlouho je vozili Prahou, aby je ani nenapadlo, kde budou pracovat. Jeden musel vysekat ve zdi rozměrný otvor, dostal dobře zapláceno za mlčení. Další zazdíval stěnu, na níž byly pozůstatky staré fasády. Jeho úkolem bylo pouze zazdíť otvor,

za nímž se ukrývaly truhlice s velkými kovovými petlicemi. Měl zájem zeď uvést do lepšího stavu, ale nepochodil. Jenom zazdíť zeď a nezačistit ji? Ihned začal přemýšlet, proč tomu tak je. Proč tolik tajemství a tak dobrá odměna za jednoduchou práci?

Až když se hovořilo o tom, že jezuitský řád odevzdal daleko méně majetku než se čekalo, došlo prostému muži, že se podílel na ukrytí neobvyklého pokladu. Klementinum! Tam je ten poklad! Vždyť bydlel nedaleko. Jezuité si ho dozajista vyhlídli. Noční návště-

va, tajemní zahalení muži, zavázané oči, dlouhá jízda, neobvykle vysoká odměna? Pod svícnem přece bývá tma, napadlo zedníka. Odešel na radnici a přestože měl od jezuitů zapláceno za mlčení, vyzvonil všechno, co věděl. Dostal od radních svolení a začal hledat. Proklepal každou zeď, proplétal se sklepeními. Ale ať se snažil jakkoliv, našel jenom dobře začištěné zdi a žádné stopy po ukývaném tajemství. A tak se zdá, není konec pověsti. Je docela pravděpodobné, že poklad čeká na své objevení.

Autorem fotografií je Ivan Král.

Ďáblova bible - Codex gigas

Tajemství největší knihy světa

Na počátku 13. století bylo v Čechách vytvořeno pozoruhodné literární dílo. Minulé věky jej právem pojmenovaly jako Ďáblova bible, Codex gigas, Liber pergrandis či Gigas librorum. První zmínky o Ďáblově bibli pocházejí z roku 1295, ale předpokládá se, že rukopis je asi o 65 let starší. Kniha vznikla v prostředí malého benediktinského kláštera v Podlažicích u Chrudimi nejspíš kolem roku 1229. O jejím vzniku, autorovi či důvodu sepsání se však nedochovaly žádné doklady.

Největší rukopisná kniha světa

Kniha je i na dnešní poměry neobvykle veliká; nelze se tedy divit, že ve středověku byla přirovnávána k sedmi divům světa. Měří 900 x 505 mm a váží úctyhodných 75 kilogramů. Obsahuje 312 pergamenových fólií, tedy 624 stran. Soudí se, že k získání psacího materiálu bylo zapotřebí kůží asi ze 160 zvířat. Fascinující je jednota knihy, soulad písma a iniciál, harmonie celkové kompozice a jednotlivých detailů; všechny texty v knize jsou přítomny do dnes čitelné. Vše nasvědčuje tomu, že byla životním dílem jedné osoby. Historici odhadují, že se takové monumentální práce musel dotýkat pisář věnovat možná až dvacet let.

Ďáblovo dílo

Existence knihy je spojena s legendou o ďáblu, podle níž dostala i lidový název **Ďáblova bible** a samotný obraz čerta je její nedílnou součástí. Pověst vypráví o mnichovi, který kdysi žil na východě Českého království, v podlažickém klášteře, a za svůj hříšný skutek byl odsouzen k zazdění za živa. Aby se vyhnul trestu, nabídl, že za jedinou noc napíše největší knihu, jakou kdy svět viděl. Již o půlnoci ale zjistil, že to nestihne. Povolal si tedy na pomoc ďábla. Pověst říká, že podobiznu ďábla zakreslil mnich do knihy z vděčnosti. Přestože však unikl trestu, život se mu změnil v peklo. I přes satanskou legendu nebyl Kodex nikdy zatracen inkvizicí, ale naopak stal se středem zájmu učenců i milovníků umění a kuriozit.

Copyright Národní knihovna ČR

O výstavě

Národní knihovna ČR spolu s Národní knihovnou Švédska připravuje výstavu, na které představí veřejnosti Ďáblovu bibli v originále. Výstava bude pro veřejnost otevřena od 20. září 2007 a potrvá až do 6. ledna 2008.

Vedle samotného originálu tohoto vzácného rukopisu bude mít návštěvník možnost také blíže poznat obsah této největší středověké knihy a její napínavou cestu staletí. Prvním místem, které je s existencí rukopisu spojeno, je klášter v Podlažicích u Chrudimi. Odtud putovala kniha do zástavy k cisterciákům v Sedlci u Kutné Hory. Ze Sedlce ji vykoupil opat Pavel Bavor pro knihovnu břevnovského kláštera, kde se stala předmětem zájmu pražského biskupa Řehoře a dalších učenců té doby. V květnu 1420 Táborité společně s Pražany břevnovský klášter vyplenili, spálili a pobořili. Břevnovští benediktini se však uchýlili během husitských bouří do opevněného kláštera v Broumově a s sebou přivezli řadu cenných předmětů; mj. i Ďáblovu bibli. Ta byla v klášteře pečlivě střežena, dokud nepřešla do slavných sbírek Rudolfa II. Odtud pak byla na sklonku třicetileté války odvezena jako obzvlášť cenná součást válečné kořisti do Švédska.

Výstava budou věnovány obě barokní chodby Galerie Klementinum a zapůjčená Ďáblova bible bude vystavena v nové speciální trezorové místnosti.